

Передплата

на «РУСЛАНА» вноситься:

в Австрії:

на цілий рік . . . . . 20 кор.
на пів року . . . . . 10 кор.
на чверть року . . . . . 5 кор.
на місяць . . . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости: віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділя і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Дембровского (Хорунцини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажи Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від цорта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісламі» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Прозріли!

(+) Перед десяти роками впевняв нас тодішній посол Телішевський, що т. зв. незалежні народовці підготовляють таку велику акцію, що запряжуть кацапню до свого воза і будуть нею поганяти. На се ми замітили, що бажаємо до сеї акції щастя, однак може вийти скорше так, що кацапня засяде на козлі і народовцями буде поганяти. Маємо тут на думці злочасної памяти консолідацію т. зв. тоді незалежних народовців з кацапами. Віра в політичний розум завернула була тоді голови незалежним народовцям, що навіть один визначний учений, що перед тим на основі своїх студій і досвіду житевого визнавав переконанє, що всякий компроміс з кацапами є лише прольонгатою їх естествованя, почав нам опісля доказувати, що консолідація знищить кацапів.

Все те не захитало нас однак в наших поглядах опертих на довголітнім помічуваню нашого народного життя а особливо змагань кацапського табору, ми нашими слабкими силами роками цілими поборювали консолідацію яко шкідну для нашого національного і політичного розвитку, хоч нас п'ятували сепаратистами, правительственными сервілістами, польономанами і т. д. і т. д., ми всемо того не злякали ся, а твердо стояли при наших давних народовських традициях і засадах і нині із справдешним вдоволенєм можемо сказати словами народної приповідки: правда всюди нівечить ся, а всеж колись визначить ся!

Ми з важким серцем гляділи, як кацапня користувала ся консолідацією, що би лише вносити розстрій і розлад серед народовців, одних побивати другими; ми бачили, як мимо консолідації кацапня рила проти народовців, при всяких виборах підставляла їм ноги, як між широкими верствами народними підкопувала національні придбання народовців, нищила читальні «Просьвіти» а засновувала свої кацапські етапи общества Качковського, а на превеликий жаль навіть многі народовці подавали свої руки до такої Геростратівської роботи. Ми дожили і сеї хвилі, як кацапня для себе вихіснувала святкованє п'ятидесятилітє знесеня панщини, а молодіж академічна, що посьміла виступити явно з своїми національними засадами, вернула з розваленими головами з замкової гори. Се був почин отверезеня, однак політичні проводирі все ще піддержували консолідацію, хоч про людске око ніби-то окрему велику акцію виборчу, для якої сотрудник «Діла» п. Будзиновський вирозумував окрему теорію, що би тим успокоїти розбудженє вже національне сумліне народовців. Пригоди на львівській університеті, хоч і тут ще укр.-руска молодіж ішла спершу разом з кацапською, а бодай з нею входила в переговори, ще більше протверезили народовців, що тепер звуть ся національними демократами. Новий редактор «Діла» др. Охримович покинув недостойне кокетованє і

маскованє етимологією справдешних змагань свого органу і скинув навіть етимологічну шапку, як висловив ся «Галічанин», та відважив ся вказати на шкоди, які наносить нашому народному розвитку кацапня на кождім полі.

З великим вдоволенєм почули ми і на загальних зборах голоси, між иньшими о Стефана Онишкевича, котрий сконстатував, як кацапня розгосподарувала ся і як перебуває всяку національну і просьвітну роботу. Тепер отже бачать вже широкі круги нашої суспільности, що консолідація заподіяла багато лиха нашій народній справі, з якого не так легко нам видобути ся. Однак признанє помилки, се перше услівє до поправи, а коли наша суспільність прозріла і бачить се лихо, то повинна взяти ся до організації народної роботи на давних народовських основах і всюди поборювати кацапню, котра тепер підлещує ся і Полякам і краєвому правительству, і надягає на себе овечу шкіру консервативної партії, хоч се лише деструктивна, антидержавна кліка платних агентів московських!

Допись

З Косівщини.

(Ще де-що про справу Павла Павучека з Яблониці бек., про «Kontrakt arendy» Москалів з Сергійів та деякі мої уваги).

На початку 1900 р. я номістив в «Руслані» (чч. 2—15) довшу студію про рабівничий спосіб, в який «набув» recte зрабував Шльома Шерф поверх 513 моргів полонини у Павла Павучека. Для зрозуміння мушу ту дещо коротко повторити.

Йось Брегер за підкупством Шльоми Шерфа перебрав ся за комісаря судового і прийшов яко «ц. к. судом в Путилові висланий комісар ліцигувати маєток» Павла Павучека. Гуцул побачивши «п. комісара з тільки ахтами під плечем» (жид набрав ріжних шпартгалів під паху, що би подобати на комісаря), настрашив ся і по довгих толках згодив ся на пропозицію «милосерного» Шльоми Шерфа, котрий ніби случайно знайшов ся в полонині а de facto привіз «комісара» — і згодив ся за полонину. Полонина була жидови конче потрібна для заокругленя.

В «Руслані» було подано, як гуцула перебраного у жидівські шопи везли поштою до нотаря в Путилові, як нотар той робив поквапно той «контракт» поночи, як гуцула стерегли зі всіх сторін, що би з ніким не бачив ся, — як нотар подавав в контракті просторовь куплєвиці на beiläufig, бо навіть в табулі не був з гуцулом, — як опісля просив гуцула, що би з сеї шахерки не робив справи карної, що він его полагає з жидом. — Подав-ем там, як з того виявляла ся справа карна, котра аж на жаданє висших властей по півроці з шуфляди референта світло Боже побачила.

Доказавем там, що й ту справдила ся «чия шкода, того й гріх», бож до решти обідрали гуцула «здукати» а головно пок. Ферлєвич. Все то компромітує вельми деякі особистости на становиску урядовім, доси не спростованє, — отже мусять бути правдивє.

Справою покривдженого гуцула заняв ся

дуже ревно п. Барвінський і виїс в парламенті інтерпеляцію до Его Експ. міністра судівництва — в дни 2. марта 1900. Інтерпеляция мала той наслідок, що покривдженого гуцула переслухано «гульний раз» (одинокий) і від того часу нічого не виходило до мене» повідає покривджений. Опісля вертав я в моїх численних дописях до родини Шерфів, безмилосердних кривдників гуцулів, та не міг дїждати ся, що би ними ц. к. прокуратория держ. (і скарбова могла би заняти ся їх гешефтами!) занялась — мимо щирих поновних інтерпеляцій п. Барвінського. — Глухі слухи про зажаданє актів з сего або того суду пов. в справах мною підношуваних позістали для мене тільки слухами, а кривдники, як гуляли безкарно, так гуляють й дальше.

Понеже в одній справі мною піднесеній помер гуцул, а визискавший его покутний писар мало що не стягнув за свою злодійську роботу до побраних уже у гуцула 1014 К. еще 600 К. з позісталої родини, не згадую вже про те, що не вістав через ц. к. суд укараний, — понеже дальше другий покривджений (википений за знапастовану претенсію 60 зр. з хати і ґрунту) гуцул не дїждав ся навіть доходженя за своєю кривду, а новадто жиди ще з родини его собі гулають, «що аж тепер (по смерти) віграє процес», понеже в справі повнєше згаданого Павучека помер головний его кривдник адвокат Ферлєвич (за сего повідає гуцул: «взяв від мене за одно письмо 1114 К і запродав мене жидови»), а головний свідок загиб на «слабість», яку пос. Дашиньський в своїй знаменитій бесіді в парламенті з 8. лютого с. р. описав (зневольний гуцул боїть ся доходити: «не мій стан (маєтковий), не моя путерія (сила фізична) тепер се доходити, няй мої сльози, моя кривда спадуть на винних!»), — понеже на всі мною піднесені кривди гуцулів нема доси жадної полєкші, то я приневольний буду «грубший калібер» ужити.

Йось Брегер, перебравши ся в шапочку урядову «комісар», провідавши, що Павучек хоче дальше своєї кривди доходити, утік перед двома роками до Африки. Жєну, діти і господарство лишив ту. Правди від него в суді тяжко було добути, бо лише політичні «злочинці» не можуть ся з ніким зводити, а такі як Брегер, Шерф могли свободно, без найменшої контролі яко увязнені в родиню і др. видітись, до них листи писати і від них діставати! — Всі ту говорять, що до Африки виправив Брегера Шерф вараз, коли лише чутка рознеслась, що він (Брегер) неосторожно виговоривсь, що Шльома Шерф дав слузі судовому, якомусь Шийчакови, 15 зр. за шапочку урядову. «Не без козери» буде ся чутка, бо в оповіданю, мною за Павучеком в «Руслані» наведенім, якийсь Шийчак «годить» Шерфа в Павучеком і дуже ревно займає ся справою в користь Шерфа.

Колиб це й сего не доходило, я буду присилований написати за дуже грубий кубан в сій справі. А поки-що, коли ні через часопись, ні через парламент не можу добитись якої такої полєкші для кривд гуцульських, то на лад мужицький виберусь з гуцулами, обдертими, обранованими доси непокараними кривдниками, у «пельгжимку» до всяких властей. Нехай довідають ся від них, як гуцулам ведєсь і як деякі власти справи гуцульські полагаджують.

При справі Павучека я доказав, що Шерф «купили» у него морґ ліса (Hochwald) по 1 зр. 15 кр., а коли відчислити принайменше полови-

ну на папці та зашаровані гроші, а до того додати, що гуцул платив сам податок з додатками від виаренованого ліса, то жидам дістав ся ліс пусто-дурно. *Тепер подаю понизше акт по тарьяльній, після зкого гуцул продав на вируб 382 моргів 638 с. ліса (Hochwald) за 230 зр., з обов'язком плачення податку з додатками. Дуже про сив бим фразовців, щоби подали, який податок платити ся річно від такого об'єму ліса.*

(Конець буде).

Державна рада.

По відчитано внесенє та інтерпеляцій, між якими находило ся нагле внесенє пос. Брайтера що-до теперішного стану угодних переговорів з Угорщиною, відповідав президент міністер др. Кербер на ріжні інтерпеляції, а відтак палата приступила до

третього читання бюджету.

Генеральний справоздавець пос. Катрайн просить о принятє бюджету, а пос. Дершата жадає поіменного голосованя. *Бюджет прийто в третім читаню 154 голосами против 114 серед оплесків і гратуляцій президентови міністрів др. Керберови.*

Нагле внесенє

в справі угоди мотивує пос. Брайтер, а ему відповідає др. Кербер, що опінія була добре інформована про хід переговорів і нема тепер потреби повторяти сего еще раз. Др. Кербер заявляє, що він рішений стеречи австрійских інтересів з цілою енергією, але при тім кермує ся тою думкою, що економічна спільність з Угорщиною повинна бути удержаною. Відступити від сего можна хіба з konieczности. З черги промовляли пп. Грос, Пацак, генеральні бесідники Хоц contra і Хіярі про, а відтак *відкинено нагле внесенє 125 голосами против 55.*

Над законом про титул інженера

розпочала ся дискусія выводами референта пос. Рощковського. Цілю закона є означенє у слівій, під якими можна одержати титул інженера. Отже можуть его одержати сї, що покінчили висшу технічну школу, гірничу академію, агрономію у Відні і різнничі студії на краківскім університеті та зложили державні іспити. Далше зазначив референт, що коли проєкт ухвалить ся, то абсолювенти висших технічних шкіл під деяким зглядом осягнуть більше, чим дотепер признано абсолювентам університету, яким на підставі звичайних іспитів не прислугує жаден науковий титул.

Пос. Штайнвендер виступає против закона, виказуючи покривдженє техніків на кождім кроці. Пос. Свєртня вказує, що установленя кваліфікації домагають ся техніки лише тому, щоби загал не вводили в блуд ріжні некваліфіковані особи. Техніки покривджені, що

шефом секції в технічних бюрах в міністерстві не є технік, що в намісництвах шефами технічних департаментів є нетехніки, що ректори політехніки (з виїмкою львівского) не мають так само, як ректори університетів, вірильного голосу в соймах. Бесідник домагає ся: 1) Всї кермуючі становиска в урядах і властях технічних мають обсаджувати ся покінченими техніками; 2) аванс техніків при урядах повинен бути аналогічний з авансом урядників юридично-адміністративних; 3) законна охорона, признана адвокатским комнатам, має стати признаною також інжинирским палатам. Вкінці просить о принятє предложеного закона.

Міністер Гартель

заявляє, що сей закон має на цілі піднести значінє висших технічних шкіл через наданє титулу. Не утрудняти, але противно подати користь є інтенцією закона. Також і абсолювенти промислових шкіл можуть під наведеними услівями узвскати титул інженера, але в засаді ті школи що-до рангі рівнають ся середним школам.

По міністрі промовляв пос. Офнер за проєктом; пос. Мазорано домагає ся установленя міністерства публичних робіт. По замкнено дискусії промовляли генеральні бесідники пос. Зайц contra і пос. Зігмунд про, після чого перервано засіданє *до пятниці слідуючого тижня (30. с. м.).*

НОВИНК.

— **Календар.** В неділю: гр.-кат. Епіфанія; рим.-кат. Урбана. — В понеділок: гр.-кат. Гликері; рим.-кат. Филипа. — В вторник: гр.-кат. Ізидора мученика; рим.-кат. Иоана.

— **Виділ тов-а ім. Котляревского** подає до відомости, що перший відчит проф. д-ра Студинського «Огляд драматичної літератури XVII віка» буде в суботу дня 31. мая о год. ¼ 7. в Народнім Домі, III поверх, зала П. Дальші відчити на сю тему (всіх 3—4) відбуватимуть ся перед кождою неділею і руским святком. — Виділ тов-а запрошує до численної участі так членів тов-а як і гостей. — Вступ безплатний. Для добровільних жертв на будову руского театру буде в салі уміщена пушка.

— **Ювілейний обхід** в честь Папи римского у Львові. Вчєра вечером відбуло ся в ратушевій салі у Львові засіданє комітету, який має заняті ся устроєнням ювілейного обходу в честь Папи Льва XIII. Запросили, якими скликувано сей комітет, підписали: Андр. гр. Потоцкий, др. Т. Плят, др. Г. Малаховский, др. Стефан Федак, Михайло Глиджук, Николай Гарасимович, М. Михальский, др. Л. Ридигер і М. Туліє. На засіданю вибрано головою комітету маршалка гр. Потоцкого, а его заступником п. М. Глиджук, почім др. Малаховский іменем скликующего комітету представив програму торжества, іменно: богослужєня в катедрях, похід через місто, вечерок в ратушевій салі і відчити на всїх дільницях міста. Далше забрав голос п. Плотинський, делегат «Чительні академічної» і зажадав, аби

при нагоді сего обходу запротестувати проти гнету Поляків в Росії. У відповідь кравий маршалок гр. Потоцкий заявив, що обхід присвячений виключно в честь Св. Опця і яко такий не може бути ніяким народним протестом. При виборі комісії, які мали би заняті ся поодинокими точками програми обходу, Поляки внесли такий склад комісії, на який присутні Русини не могли згодити ся. Вкінці стануло на тім, що утворенє комісії поручено президії і сим засіданє скінчило ся.

— **„Галичанінови“ в альбом.** Від Русинів студентів львівської політехніки одержуємо отсе письмо з просьбою его замістити:

Для виясненя справи мусимо подати до відомости нашої суспільности, що на львівській техніці «русских» техніків нема; колиж «Галичанінов» («Вниманю русских студентов львовской политехники» — ч. 105) під назвою «русские» розум в нас Русинів і нам давав непрошені ради і робив підлі уваги, то ми раз на все заявляємо нашої суспільности («Галичанінов» може прийняти до відомости), що яко «кандидати технического искусства» (по російски «искусство») найдем дуже прості а певні способи відбити «Галичанінови» охоту мішатись не в свої діла.

Русини-техніки.

— **Вечерок з танцями в Станиславові.** «Руска Бєсїда» в Станиславові устроєє ві вторник дня 3. червня с. р. вечерок з танцями в льокалі тогож тов-а і в примєжній великій салі при участі музики військової 24 п. п. Вступ від особи 2 К. Початок о 9. год. вечером. Стрій для пань візитовий, для мушчин балевий.

— **Зі Снятина** пишуть нам: Недавно вилізла і у нас маленька «неформальність» на почті, а переведена судова роззирава виказала багато «неформальностей» сповнених ц. к. офіціалом К. Місто зовсім усунути сего пана від урядованя — ц. к. Дирекція почти перенесла его «за кару» до Станиславова. Ц. к. Дирекція почти повинна би звернути бачнійшу увагу на сей уряд. Грубе і нетактовне поведенє деяких урядників з сторонами переходить границі, тож лучають ся часто випадки маленької бештанини від обиджених осіб. Ті панове почтовці, здає ся, забувають, що не піє для табаки, а відворотню повинно і мусить буги. Є виправді якесь розпорядженє ц. к. Дирекції почт, щоби урядники виучили ся по руски, але мимо, що визначений до сего речинєць вже давно минув, якось поступу в науці руского языка у наших почтовців не видко. Сьміх і жіль збирає дивитись, як то ті панове живцем фотографують руску адресу на репенсах, а що не кождий з них має фотографічний хист, тож часто-густо виходять замість фотографії комічні гієрогліфи, яких не відгадав би хіба і сам премудрий Соломон. Чомуж не дати межі коренно руске населенє урядників, котрі уміли би з сторонами порозуміти ся і виставити на руске письмо руский реверс? На такім маловаженю тратить передовсім повага уряду а також і вигода населєня, яке за свій кривавим потом зрошений гріш, не може роздобути того, що ему належить ся. Кількох урядників Русинів забрано звідси — длячого?

В сїм році кінчить ся будова двох величавих, як на наше місточко, будинків, а то: будинок повітового суду і будинок на помещенє староства і уряду податкового.

Справа заложєня школи реальної (розуміє ся, з польською викладовою мовою) ще не ріше-

18)

КОРНИЛО УСТИЯНОВИЧ.

КАВКАЗ.

(Розвідка етнографічно-історична).

Хевсури поклоняли ся ще — мимо християнства, до якого признають ся — богам чи духам *Анаторі, Назарєла, Шєхуші* як Осїти. *Деканоз* — пустельник заколює присвячені духам сим живі жертви і вінчає обречених. Він здержує ся їсти свинину, птиць і яйця. Крім деканозів є ще проповідники, ворожбити, віщунн, поети *Кадаго*, подібно як в Осїтїв і Черкесів.

На заручинах платить Хевсури так зв. «абаз» — звичайно 20 копійок, а на весіле приганяє 3—4 відці, на угощенє. Книжницю висилають в саклю жениха, а за нею іде по одному мушчині в сакель аула. Увійшовши в хату саджають молоду пару на ослів за ватру, а деканоз дає їм в руки воскові свічі тай кладе перед них вапої і всяку страву. По хвили встають молодята, а деканоз проколює їм шпилькою одежі, просить Бога о благословенє для молодої пари і пє в їх здоровлє. Новоженці встидають

ся перед людьми одно другого дві неділі. Потім вертає молодиця в саклю родинну, пробуває там знов дві неділі, почім вертає до чоловіка і аж тоді признає ся перед всім за его жінку. По весілю наступає сейчас наділ і відокремленє молодої пари.

Хевсури може прогнати жінку і без явної причини; платить однак за те єї вітцєви половину *калма*. За викрадену діву або жену велять платити дорогий калім. Поліжниця перебуває цілий місяць в так зв. «сачєхі» (куча) сама одна, потім відокремлена в хаті в так зв. «сам-ревло» (комірка) — тоді палать те *сачєхі*. Як строго Хевсури і Тушини придержують ся приписів Авєсти, свідчить ще й те, що муж вагітної жінки не сьміє ходити на торжества між люди.

Хевсури є гордий і насьміхає ся з усіх народів, одних хіба Тушинів поважає задля їх хороброї вдачі. За те він дуже гостинний і для гостя ввічливий.

«Побіда тобі витязю!» — звучить его привіт, яким він стрічає свого гостя. Садить его за стіл, а сам клякає і обслугує его, сьпіває ему пісні тай приграває на гітарі, а таку саму честь віддає ситий (ажє) гість господарєви. Син в присутности вітця не сядє¹⁾, старців шанують вє-

¹⁾ Обычай жидівский.

лико. Дітяй хрестять, однак рідко коли іменами християнськими... радше народними, як: *Мєсла* — вовк, *Вєпєвія* — пардус, *Хинчла-датвія* — медвідь, *Мзія* — сонічко, *Тєтруа* — біла, *Гулга-мє* — серця-сонце, *Вардуа* — рожа, *Дзудзума* — щия, *Мє вінай* — сонце хто?, *Дєдума* — мату-сенка.

Похоронів не відправляє *деканоз*, а похоронний жрець *Хуцєс*. Господар сидить як жид на покуті, розмовляє з прихожєми, вихвалєє покійника тай плаче: «Встань витязю! військо тебе жде, вороги мліють з переляку, встань! хто заступить ся за вас?... *вай, вай, вай!*...» і т. д. Четвертого дня здіймають з мерця оружє, а его виносять на кладовище родинне. Там пирують і джигітують (гарцюють на конях), а приятель покійника бере собі на памятку его боввого коня.

Ось яке то було і є ще до нині по трохи християнство Хевсурів, Тушин і других гірських племен.

Вже в середних віках не хотїла церква і грузийські царі терпіти такого анахвельского християнства. — «Та що вам до того? — вимовляли ся верховинці — податки тобі, царю, платимо, жовніра даємо... лишн нас при такому християнстві, яке нам любо».

Навіть в культурнійших землях Закавказького краю і в самій благословенній Грузії не затерли ся ще й до нині широкі слїди огньо-

на остаточно, але здає ся, що буде небавом по- лагоджена.

— **На львівській політехніці** заносить ся знова на страйк. Між студентами кружать різні вісти. Одні говорять, що на вчерашнім засіданю збору професорів видалено двох студентів і не дозво- лено на віче. Інші оповідають, що ректор Дзе- слевський зложив свій уряд і т. и. Та не знати, кілько у всім тім є правди.

Ректор Дзєслєвський оголосив вчєра з черги п'яту відозву до молодіжи, а она звучить: «В ви- ду кружляючих мрачних чуток, з стверджую, що право дозволу на віча прислугує мені так як давніше. Кождому з нп. слухачів, які ба- жають дізнати ся, о скілько які небудь пого- лоски є правдиві, радо служу інформаціями в урядових годинах. Думаю, що сею мовою го- товостию найду довіре у нп. слухачів та захо- чу їх до щирого і ясного поведєня, так що не будуть вірити неправдивим інформаціям».

— **Іменованя і перенєсеня.** Цісар іменував ра- дника окр. суду в Перемишля, Ігнатія Фіда, ві- депрезидентом окр. суду в Бережанах. Далше іменовані: радником висш. кравного суду у Льво- ві радник кр. суду Йосиф Гугольський у Львові. радниками висш. кр. суду при трибуналі І. інстанції радники кр. суду: Володимир Ясін- ский в Чернівцях для Черновець, От. Зауєрквель в Чернівцях для Сучави, Стан. Промінський в Станиславові для Львова, Стан. Крушельницький начальник повіт. суду в Жєвкві для Львова, Мєч. Моравський в Коломиї для Коломиї, др. Юліян Сопотницький у Львові для Львова, Йосиф Шведницький в Перемишля для Перемишля.

Прокуратори в VII класі рангі: Лев Гоїн в Сучаві, Кароль Ковальський в Коломиї, Роман Стебельський в Перемишля, іменовані прокура- торами в VI кл. рангі з полішенєм в дотєпе- рінних службових місцях.

Цісар надав директорови суд. канцелярії Вінк. Віттманови в Стрию, з нагоди перенєсеня в стан супочинку, золотий крест заслуги з коро- ною.

Міністер судівництва іменував заст. держ. прокуратора в VIII кл. рангі Ювен. Турок-Не- вядомского, заступником держ. прокуратора в VII кл. рангу у Львові.

Намісник переніє канцеліста намісництва Мих. Лебідцака в Бучача до Товмача.

Дирекція почт перенєсла поштового офіці- яла Ст. Кшижановского з Снятина до Станисла- нова та іменовала поштовим асистентом в Сня- тині Вольфа Манна пенс. жандарма.

— **Еміграція до Канади.** З Роджалова, со- кальского повіта, виїхало сєго тижня 8 гоєподарів з родинами до Канади. Господарі були серед- но заможні, а до еміграції намовили їх агєнти з Гамбурга, або ті, що поїхали до Канади да- вними літами.

— **Катастрофа в Бориславі.** Вчєра ми подали коротку звістку про катастрофу в закопах нафти в Бориславі. Нинішні телеграми доносять, що трєм робітникам, витягненим з закопів, привє- рєно житє. Крім того витягнєно ще двох живих робітників. Вода появилася в новім закопі в глєбині 125 метрів і заляла цілий закоп так, що дальша робота там немислима.

— **Вісти з Буковини.** Комітет вибраний пер- шим буковинським вічем учителів вислав мемо- рандум, в яким описано жалоби, бажаня і дома- ганя буковинського учительства, до правитель- ства, сойму, виділу кравного і до послів до ради державної і сойму.

В Чернівцях помер др. Іван Цуркан (ович),

радник консисторіяльний в пенсії. Черновецка „Буковина“ пише про покійного: Др. І. Цуркан- вич родив ся в Кришатику (пов. Кіцмань) 19. цвітня 1818. З І. куриї був (яко) др. Цуркан ви- сланий до ради державної і сойму. Померший був перекінчиком і тому найбільшим ворогом рускої справи. Не одну колоду кидав він нашим народним дітям під ноги, котрі тратили на се, щоби відсунути єї, немало дорогих своїх сил. Най єму Господь простить! Він лишає по собі між Рисинами вічну пам'ять. Але чи добру?

— **Кіньсна пошесть.** В касарнях Фердинанда у Львові вибухнула епідемічно носатина у коний, в наслідок чого 70 коний убито, а всі стайні знищено.

— **Горох замість фасолі.** В селі Лімна, сам- бірского повіта, Стах Кулик убив свою жінку за те, що она зварила на обід горох, замість фасолі, як хотів Кулик. Звірський муж бив жінку колом, торгав за чупер і толочив ногами, поки она не згинула. Куликом заняла ся жан- дармерія і замкнула до арешту.

— **Жертви неосторожности.** Майже що дня лу- чають ся нещасливі случаи смертельного попа- рєня наслідком легкодушного обходженя з нафтою або спиритусом. В послїдних днях лучи- ли ся знов у Львові два нещасливі случаи попа- рєня. Оноді вчєром в домі при улиці Берка ч. б. розпалювала 12 літна Естера Штадлер само- вар, а хотячи, щоби скорше вуглє розпалило ся, наляла в баньки нафти В тій хвилі нафта ек- сплєдувала, а полумінє обхопила нещасливої лице, обі руки і ноги. Заким наспіла поміч, Штадлерівна так тяжко попарила ся, що стація ратункова відвєзла єї в нежиттєвим стані до загального шпиталю. — Другий случай лучив ся в домі при ул. Городецькій ч. б. Там Анєля Я- нїшевєска варила горівку, і розтоплювала цукор в спиритусі. Нагло спиритус експлєдував і ро- злив ся по єї одїжї. Поготівлє ратункової ста- ції по провізоричнім заємотрено відвєзло Я- нїшевєску до загального шпиталю. Стан нещасли- вої є грізний.

— **Підмінована Росія.** Підчас соціалїстичних демонстрацій в Вильні дня 1. мая увязєно бо- гато учасників манїфєстаций за се, що они розвинули червоний прапор і співали револю- ційні піснї. По арештованях приказано росій- ским «посіпакам» бити увязєних до нестями. Губєрнатор фон Валь зарядив на кошт вла- стителів домів незвичайні средства осторожни- сти, а іменю в кожній каменаци наказав утри- мувати по двох сторожів, з котрих один спеці- ально був призначений до слїдженя змови під позором удержуваня порядків і безпечєнства на улиці. Сї зарядженя мали бути причиною агєнтату, який виконано перед кількома днями в хвилі, коли губернатор повертав з театру домів.

— **Катастрофа на Мартинїці.** З Форт де Фран- се на Мартинїці доносять, що генерал Клерк і ке. Шєсель вибрали ся в п'ятницю на вулькан Мт. Пєлє і дійшли аж недалеко кратера, який весь стоїть в огні. Коли они вертали з гори, заскочила їх хмара попелу. — На північній сто- роні вулькану утворив ся новий кратер, з якого випливають струї лави і гублять ся в морі. Ла- ва обіймила в свої рамена один з горбків, на яким мешкало кілька муриньських родив. Мури- нам грозить тепєр голодова смерть.

Французькому міністрови для колоній, Де- кресови, доносять в Мартинїки, що визначні го- рожани острова радили над тим, чи населєне

Мартинїки має виємігрувати з острова, і уха- лила, що поки-що таке зарядженє було би не- оправданє. Впрочім люди і так перенєсять ся з Мартинїки до французької Гуяни.

— **Академія любви.** Американські часописи доносять, що п. І. Брук заложив в Адвуд в А- меричї першу в свїті академію любви College of Courtship. В тій академії окружений цілим штабом виобразованих «фахово» учительских сил учить п. Брук, як любити, і запевняє своїм ученикам добрий успїх. Крім підручника вида- ного нарочно в цілі коханя находять ся в ака- демії відповідні манекіни в жіночїм строю, які служать спеціально до науки приголублюваня. Коли кандидат на жениха привчєв ся теорє- тичного коханя, тоді впроваджують єго до ком- нати, де є повно манекінів і він учить ся їх об- нимати. В середині манекіну находить ся відпо- відний прилад, який виказує цифрово щирість сєго «приголубленя». Коли в сєй спосіб жених навчить ся голубити, то ніколи не поломить ре- бер свій живий любці при перших любовних о- біймах.

— **Жертви моря.** В военних маринарках пока- зують ся великі страти в кораблях і людях на морю. В 1901. році Англія стратила 4 ко- раблї, а іменю два панцирні «Сибїля» і «Ко- пра» і два торпедовці. Крім сих чотирь инші дізнали значнійших ушкодженєв. При тих ката- строфах згинуло 95 людей, а 25 понєсло тяжкі ушкодженя. Франція стратила один торпедовєць ч. 123, а два торпедовці сильно ушкодили ся, причім було 8 людей ранєних. В італійськїм шкільнім пароході «Тіріблє» і лодцї «Агондат» згинуло в наслідок катастрофи 5 людей, а 5 було ранєних. В Росії переверну ся парохід военний Александр III, при спусканю єго в до- ках балтійських і згинуло 3 людей, а 4 було тяжко ранєних. В німєцькій маринарцї сильно ушкодили ся два панцирники, один торпедовєць і один корабель для науки, причім згинуло 3 людей а 4 тяжко показічило ся. В янєвських двох торпедовцях згинуло підчас катастрофи 120 людей, крім сєго 3 торпедовці сильно ушко- дили ся. В маринарцї Сполучєних Держав роз- бив ся лише один корабель, в яким найшов смерть 1 чоловік, а 5 було ранєних. В державі Колумбія затопив ся один корабель торговель- ний «Ляпона», причім тільки чотирох людей уратувало житє.

— **Злий дух Росії.** В кілька днів по убійстві Сіянгїна Побєдоносєвєв звітрив письмо носом та захоруваним мнимо, виїхав за границю. Звієно, що Побєдоносєв є надпрокуратором сьвятїйшо- го синоду; він є цілим нещастєм Росії і причи- ною тепєрїшнього великого забурєня в цілім ца- ратї. По єго виїздї за границю і по скорім іме- нованю Плевєго міністром справ внутрішних на місци Сіянгїна кружили поголоски, що Побєдо- носєвєв зі страху складає свій уряд і подає ся до дам'сїї, отже не верне на своє становиско, на яким так богато зла наробив. Поголоски єї здійснїлись, бо як доносять з Петєрбурга, По- бєдоносєвєв, має вислати просьбу о димісію з Віз- бадєну і яко причину має подати (а може єму казали подати) старий вік і лихий стан здоро- вля. Головною однак причиною є то, що новий міністер внутрішних справ бажав іти своїми власними дорогами, а не хоче піддати ся все- сильному впливови Побєдоносєвєва. Колиб дійєсно той злий дух Росії пішов у відставку, нехай би собі був Плевє який небудь, то всеж таки віддихнула би ціла Росія і всі народи, що

хвального культу і сєвірїя в духів. Мені самому лучилось таке, що коли брат мій велїв (в Су- хумі) позвати до хорої дїтїни лікаря, мінгрель- ска книгиня закричала: «Боже храни!» ви тим зобидили би тяжко *Бага небї*... не треба духів дразнити, а вієна перєйде легонько.

Ельборус, котрого Грузи Ялбус-ом назива- ють, є після їх віровачь крайнєю духів «Джінї- стан», де витають прекрасні і вічно молоді „Нєрі“. Там сидить на престолі Сімурґ¹⁾, сї- дїий цар усєї птїцї. Одним оком озирає він ми- нуліє, а другим будучнїє. В ніч Страстного Четверга алїтають ся на Ялбус всі відьми Гру- зїї, а Картвельцї скачуть через огонь, заклина- ючи тих вольхвиль словами: «Арі, урулі — урулі — Кудїя — небї».

Грузийська поліжниця боїть ся найпачє жі- почого страшила, Алї; а щоби єї відогнати, по- взяти треба особливі міри.

«У мого пана занедужала жінка» кричить гримаючи, серед ночи, в вікно післанець, і на такий клич вєтають з постелї і одягають ся всі сусідки тай дізуть в саклю поліжницї; щоби єї заступити перед злою Алї. Тимчасом муж хорої — а єму не свобідно тоді входить в спаль- ню жінки — пуджає вистрілами ручницї злу

бага небї, а жінки зчиняють крик вколо поліж- ниці. Криком, гримотами, музикою і вистрілами старають ся справдєнні хороби та пошести від недужих відогнати всі Картвєли так само, як Черкєси, Осїти або й доцїла змузулманщєні Лєзгїни, Авари і Татари Дагєстана. *Всі Кавказї — видко — одной культури діти.*

По весїлю молода Грузинка не обзиває ся до нікого — крім до свого мужа — і має мо- вчати, поки не уродить дитини, а неплідні хо- дять на *мга-цмїнда*, то є на гору церковну, що- би помолити ся в монастири *св. Давїда*, а дома чинять з волхвілями чари. Ворожбицтво і талї- змани ще й днєсь у великій чєсти навіть в до- волї просвєіченїх грузийських верствах, а хри- стїянство, хотяй і поконало Заратуєстрового *Агурамазду*, мусить і нинї борювати ще старїйших сумерїйських *бага-небу* тай перенєсити ривалїзацію *духа ватри*, того *кавказького Бґови*.

І він карає убийника рідного брата, або ко- го небудь з родини, так само, як те оповідає біблїя про Бєга, що поклав на Кайнї знак, щоби єго ніхто не навжив ся убити.

Такий закон вивязує ся з культу сьвятої ватри і Зєнд-Авєста велить такого убийника прогнати в пустиню.

Мало-ж би оповіданє про Кайна вкраєти ся в книгу *Вигїя*, з Мидїї? або що може кавказкі

автохтони не були жидами, а які инші Се- мїти?

Та ні. Хотьбієсьмо і не опирали нашї здо- гадї про жидів на декотрих жидівських звичаях, яко на таких, що їх велїла також і Авєста, то за їх гнїздами під Араратом і Кавказом гово- рить ієсторія і те — як я вже раз натякнув — найпопулярнїше на Кавказї імя жіноче «*Та Мара*» котрє тільки там і в книгах: *Родств. Ца- рїв, Руг і Паралїпоменон* приходить ся, а більш пїгдє на свїті не стрічає ся.

Так жиди належали конечно до автохтонів Кури і Аракса. Однак зливаючи ся з наплива- ючими на них сильнїйшими і культурнїйшими Алародами з Урарту, тералї¹⁾ скоро і первістїну монотєїстичну віру — єли єї коли визнавали, — і пїтмо народнїєть, а перєняли ся як і всі про- чї Кавказї мидийським культом огню і постано- вами Зєнд-Авєсти.

Кінець I частї.

¹⁾ В Києві стояв за Володимира Сьвятосла- вича болван бєга *Сїмарґлж*.

¹⁾ Якась часть жидів научила Хазарів сво- єї віри, але були то вже пізнїйші заїди в Да- гєстані.

єї замешкують, бо вже гіршого від Победоносцева не буде. Одяк щось стало ся важного, бо телеграми донесли, що Победоносцев тихцем виїхав вчора в купелів до Петербурга.

— Ц. к. Дирекция залізниць державних у Львові оповіщує:

Почавши від 1. червня до 15. вересня включно будуть переходити поміж Львовом і Щирцем що неділі і свята окремі поїзди львівські ч. 1719 і 1720. Поїзд ч. 1719 буде відходити зі Львова до Щирця о 2. год. пополудни, а поїзд ч. 1720 буде приходити до Львова о 9. год. мін. 32 вечером (час середно європейский). Сі поїзди будуть задержувати ся на всіх станціях і перестанках, що лежать на згаданім шляху. Подрібний розклад їзди тих поїздів в заміщеній в окремих оповіщенях.

— Для тяжко хорого письменника, що не має средств до життя і лічення, відкриваємо складку. Потреба скорої помочи доконечна. Не надуживаємо сердечности наших читачів, коли і сим разом відкликнемо ся до них з просьбою о поміч. Грїш не піде на марне, бо по видужаню відплатить ся хорий нашій публіці

своїми літературними працями. Всякі датки просимо надсилати з допискою: «для тяжко хорого письменника».

Телеграми.

Відень, 24. мая. На вчерашнім засіданю молодоческого клубу порішено, всіма силами стреміти до того, аби в парламенті не перейшов ніодин закон, до якого правительство прикладає яку вартість. Ся ухвала вїже ся з даною ухвалою молодоческого сторонництва, аби не спиняти ухваленя бюджету, а дальше поведене Молодочехів в парламенті залежати-ме від того, як правительство поступить з язиковою справою в Чехії.

Відень, 24. мая. В парламентарних кругах уважають теперішню ситуацію за дуже поважну. При дискусії над податком від залізничних білетів Чехи мають почати обструкцію.

Відень, 24. мая. Австро-угорський банк видавав вчора перший раз нові 50-коронові банкноти.

Відень, 24. мая. В парламентарних кругах говорено вчора, що пос. Бойко наміряє виступити з людского сторонництва.

Петербург, 24. мая. Царска родина і французский президент Любэ виїхали вчора до Кронштаду парохомом «Монкальм». Підчас їзди подано свідане, при яким Любэ взїє toast на розвиток російської маринарки, а цар тоастував на розвиток французкої маринарки.

Льондн, 24. мая. Вчора зібрала ся рада міністрів, бо в Преторії наспіли важні вїсти в справі мирових переговорів.

Міродайнї круги уважають війну якби за покінчену. На днях має прийти до урядового заключеня мира.

ВИСОКИМ Ц. К. НАМІСНИЦТВОМ КОНЦЕСІОНОВАНЕ

БЮРО ПОДОРОЖИ і СПЕДИЦІЙНЕ

СОФІЇ БЕСЯДЕЦКОЇ, ОСЬВЕНЦІМ, ДВОРЕЦЬ

продає білети залізничні округні

корабельні карти І-шої і І-гої класи

як також карти межипокладові для переселенців до Америки.

★ Ціни найнижші. ★ Виміна грошей. ★

Проспекти даром і оплатно. (7-26)

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонїшна.

Найславнїша програма!
від 16 до 31. мая 1902.

При співучасті військової музики 30. п. и.

- 1) Увертура (Реклямограф).
- 2) Les Blavots, французский дует ексцентричний.
- 3) Miss Ada, містичний гльобус на високій лінії спіральній.
- 4) Trio Decaruso, ексцентричні волоцюги.
- 5) Trio Braatz, на липві.
- 6) Орхестра.
- 7) Tilly Bèbe, 14-літня дївчинка зі своїми 12 абісиньскими львами. Перестанок 10 мінут.
- 8) Орхестра.
- 9) Mlle Margy Bollero, трансформаційна дансерка.
- 10) Riva і Dixas, ікарійські забави на живім підкладі.
- 11) Miss Arga Mozza, на ровері.
- 12) Фонокінема-театр.

Що дня о 8. год. вечером велике представлене. В неділю і свята два представлення. Щоп'ятницї High-Life представлене. Білети вчаснїше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Зарваницю

поему Василя Щурата можна замовляти лише в Ставропільській книгарни у Львові, ул. Руска ч. 3. Ціна з поштовою оплатою 25 сот.

Льоси на сплати

мислїчі в травом до вигранїх по зложеню першї рати поручає банковий дїм Шцї і Хаєс (Schütz і Chajes) у Львові пл. Марийскї ч. 7. Купно і продаж ефектів, льосів і монет. Виплата купонів. Безплатна ревізія льосів і ефектів. Проспекти висилає ся оплатно.

6(6-50)

Важне для хліборобів!

САМОЧИННІ приряди до підливання в цілі знищеня дикого ріпаку і дикої гірчиці, перевізні на більші площі, а переносні для менших ужитків.

косярки до трави, конюшини і збіж

Кінні до розстрїсаня сїна. Грабарки кінні до сїна.

Найліпшою сїваркою рядовою в Рb. Mayfarth & Co.'s ново споряджена „AGRICOLA“ (система пересуваня колїс) до всіляких васїв і ріжнородної величини висїву без зміни колїс; на ґрунта гірскї і рівнинна, дуже легко ходячі, незмірно тривалі, дуже дешеві.

Уможливають дуже велику ошадність в праці, часї і грошах. Ручні праси до сїна і соломи, лускачі до кукурудзи, керати, молотїльні, млинки до чищення збіжжа, триєри, плуги, вальці, борони впрабляє і доставляє яко спеціальність з порученем, в найновїшїй вибірній за найліпшу узнанїй конструкції

PH. MAYFARTH & Co.

ц. к. уприв. фабрика машин рільн. особливша фабр. прас до вина і машин до овочів. у Відні, II. Taborstrasse Nr. 71.

Відзначена 400 золотими, срібними і бронзовими медалями. Богатї каталоги і численні письма з узнанєм — даром Аґенти і відпродавці пожадані.

КЕРИЧНІ ПОМПИ

Найдешевші, тривалі як також помпи великого рода і до кожної цілі, рури, тривалі мотори вітрові, водопроводи будувє перше моравске заведенє для водопроводів і помп Ант. Кунц ц. і к. надворний дїстатвець в Mährisch-Weiskirchen. 3(6-24).

ЧИТАЙТЕ!

Новє виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просвіти“ бажаючи, щоби в кожній руській хатї находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевшїй збірник сих творів п. в. „ПОЕЗИ Т. ШЕВЧЕНКА“. Книжка, оправлена в поштою з золотими виписками, може бути найгарнїшою окрасою руських хат. Папір велиноый, формат на взір європейських класиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опусту. Висилає ся тільки за надсланєм 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРІЯ „ПРОСВІТИ“ у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

ОПОВІЩЕНЄ.

Видїл філії Русского това педагогїчного в Тернополи рішив отворити з початком вересня 1902. р. в Тернополи «Інститут дївочий», в яким можуть бути приміщені учениці шкїл приватних і публичних.

Заряд Інститута дає інституткам за місячною доплатою 40 К: мешканє, харч, онал, свїтло і услугу; заporučає також старанний погляд домашній і приватну науку руської історїї і літератури без окремої доплати, — а науку мови французької і гри на фортепїанї за доплатою, яку означать ся на підставі устної угоди.

Родичі, що хотїли-б примістити свої доньки в Інститутї, зволять аґословити ся писемно з тим на адресу п. Петра Риппїйского, ц. к. проф. гімназ. в Тернополи, найліпнїше до 15. н. ст. червня с. р., а то по тїй причинї, що Владї, відповідно до числа зголошенєв, найме помешканє і пїзніших зголошенєв не буде мїг углядити.

Видїл.